

УДК 655.4/.5:311](477)"2020"(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2021.5(298).7-14

Світлана Буряк,

завідувач відділу статистичного моніторингу та аналізу друку
Книжкової палати України,
e-mail: stat@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5767-2284>

Ганна Черняк,

старший науковий співробітник
відділу статистичного моніторингу та аналізу друку
Книжкової палати України,
e-mail: stat@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9805-1302>

Книговидавнича діяльність в Україні за підсумками 2020 року

В аналітичному огляді досліджено сучасний стан випуску книг і брошур в Україні у 2020 р., подано загальну характеристику книговидавництва у 2019—2020 рр. Визначено кількісні та якісні показники, розглянуто стан українського книговидавництва у 2020 р. за асортиментом видавничої продукції, її мовною та територіальною ознаками.

Наведено статистичні дані щодо випуску книг і брошур провідними вітчизняними видавництвами різної форми власності, у тому числі сфери управління Держкомтелерадіо.

Аналітичний огляд проведено на основі статистичних даних, опублікованих у статистичному збірнику "Друк України (2019)" і зведених статистичних звітах про випуск в Україні неперіодичних видань у 2019—2020 рр.

Ключові слова: статистичний облік; видавнича продукція; кількісні показники; аналіз випуску видань; видавництва; видавнича діяльність; книговидавництво; статистичні дані

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку суспільства важливу роль відіграє книга, що є пам'яткою матеріальної та духовної культури, свідком значущих історичних подій, основним джерелом накопичення знань, забезпечення духовних та інформаційних потреб людства.

На основі показників випуску книжкової продукції проаналізуємо та порівняємо динаміку розвитку книговидавництва в Україні у 2019—2020 рр.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. З метою інформування суспільства про тенденції розвитку вітчизняної видавничої сфери в науково-практичному журналі "Вісник Книжкової палати" систематично публікуються статистичні дані про випуск друкованих видань [1], що також розміщені на сайті Книжкової палати України в рубриці "Друк України" [2]. Щороку виходить статистичний збірник "Друк України", в якому наведено основні показники вітчизняної видавничої діяльності [3]. Питання розвитку книгознавства, книжкової справи, книги та бібліографії розглянуто у працях М. Сенченка [4], О. Афоніна, М. Тимошика.

Одним із провідних інтернет-ресурсів, що пропонує аналітику вітчизняного та світового книговидавництва, огляди книжкового ринку, висвітлює іноземний досвід у цій галузі, є культурно-видавничий проект "Читомо" [5].

Метою дослідження є аналіз адміністративних даних випуску видавничої продукції суб'єктами видавничої діяльності у 2019—2020 рр. за асортиментом, накладом, тематикою, цільовим призначенням, мовною та територіальною ознаками, що різнобічно характеризує динаміку книговидавництва в Україні за окреслений період. Результати дають змогу проаналізувати та порівняти статистичні дані про випуск книг і брошур

у країні та забезпечити галузь і суспільство даними, що характеризують явища й процеси, які відбуваються у вітчизняній книговидавничій сфері.

Інформаційною базою дослідження слугували статистичні матеріали, звіти про випуск неперіодичних видань у 2019—2020 рр., статистичний збірник "Друк України (2019)".

Виклад основного матеріалу дослідження. У 2020 р. у Книжкову палату України надійшло й зареєстровано 18 967 назв книг і брошур загальним тиражем 41 946,7 тис. пр., що менше порівняно з показниками 2019 р.: за назвами — на 22,3%, за тиражами — на 31,5%. За результатами 2020 р., на одного мешканця України припадає 1,0 книга (2019 р. — 1,46, 2018 р. — 1,11). Авторефератів дисертацій видано 3182 друк. од. тиражем 329,4 тис. пр. Їх випуск за кількістю назв зменшився на 2178 друк. од., або на 40,6%, тиражі — на 224,4 тис. пр., або на 40,5%. Авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук надійшло 969 друк. од. тиражем 102,4 тис. пр., тобто 30,53% загальної кількості назв і 31,1% загального тиражу цього асортименту друкованої продукції; кандидата наук — 2213 друк. од. (69,5%) тиражем 227,0 тис. пр. (68,9%).

Образотворчих видань випущено 1692 друк. од. тиражем 4504,0 тис. пр., що на 78,7% більше за назвами у порівнянні з показниками 2019 р., і на 78,1% — за тиражами; у тому числі: книжкових образотворчих видань — 1658 друк. од. тиражем 4450,8 тис. пр., порівняно з даними 2019 р. їх кількість збільшилася на 556 друк. од., або на 50,5%, тиражі — на 1974,5 тис. пр., або на 79,7%. Різноманітням відзначився випуск дитячих образотворчих видань. Їх кількість становить 1352 друк. од. тиражем

4078,2 тис. пр. (79,9% загальної кількості назв і 90,5% загального тиражу); у тому числі: навчальні та методичні видання — 278 друк. од. тиражем 697,1 тис. пр.; книжки-іграшки — 316 друк. од. тиражем 704,8 тис. пр.; книжки-розмальовки — 758 друк. од. тиражем 2676,3 тис. пр.; комікси — 118 друк. од. тиражем 194,7 тис. пр.

Образотворчих альбомів, каталогів виставок і фотоальбомів випущено 188 друк. од. тиражем 177,9 тис. пр., порівняно з 2019 р. їх кількість зменшилася на 69 друк. од., або на 26,8%, тиражі — на 11,7 тис. пр., або на 6,2%; у тому числі: альбомів — 103 друк. од. тиражем 98,7 тис. пр.; каталогів виставок — 56 друк. од. тиражем 56,3 тис. пр.; фотоальбомів — 27 друк. од. тиражем 17,9 тис. пр. Аркушевих образотворчих видань випущено 34 назви тиражем 53,2 тис. пр., що становить 2% загальної кількості назв

і 1,2% загального тиражу. Порівняно з 2019 р. кількість назв зросла на 21 друк. од., тиражі — на 1,2 тис. пр.

Картографічних видань у 2020 р. випущено 125 друк. од. тиражем 802,5 тис. пр., порівняно з 2019 р. за назвами їх кількість зменшилася на 34 друк. од. (21,4%), а тиражі — на 343,3 тис. пр. (30%).

Нотних видань надійшло до Книжкової палати України 156 друк. од. тиражем 33,9 тис. пр., порівняно з даними 2019 р. кількість назв скоротилася на 58 друк. од., або на 27,1%, тиражі — на 22,1 тис. пр., або на 39,5%. Серед нотних видань домінують твори вокальної музики: 83 назви тиражем 17,5 тис. пр., або 53,2% загальної кількості назв і 51,6% загального тиражу. Творів інструментальної музики надійшло 56 назв тиражем 12,4 тис. пр., відповідно 35,9 і 36,6%.

Загальні дані про випуск неперіодичних видань у 2020 р. наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Загальні дані про випуск неперіодичних видань

Види видань	2019 р.		2020 р.			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2019 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2019 р.
Книги і брошури	24 416	61 250,6	18 967	77,7	41 946,7	68,5
Автореферати дисертацій	5 360	553,8	3 182	59,4	329,4	59,5
Образотворчі	1 115	2 528,3	1 692	151,7	4 504,0	178,1
Картографічні	159	1 145,8	125	78,6	802,5	70,0
Нотні	214	56,0	156	72,9	33,9	60,5

У 2020 р., порівняно з 2019 р., у загальному асортименті книг і брошур виразною була тенденція до зменшення як за назвами, так і за тиражами: книг — на 5020 друк. од. (24,4%), тиражів — на 14 657,5 тис. пр. (33,2%); брошур — на 429 друк. од. (11,2%), тиражів — на 4646,4 тис. пр. (27,2%); видань у палітурці — на 2462 друк. од. (24,9%), тиражів — на 8751,2 тис. пр. (34,1%); видань в обкладинці — на 2987 друк. од. (20,6%), тиражів — на 10 552,7 тис. пр. (29,6%); нових видань — на 5132 друк. од. (5%), тиражів — на 18 564,4 тис. пр. (32,4%); перевидань — на 317 друк. од.

(25%), тиражів — на 739,5 тис. пр. (18,7%). Зменшився випуск за назвами та скоротилися тиражі серійних видань: за кількістю назв — на 915 друк. од. (21,3%), за тиражами — на 1185,5 тис. пр. (13,3%); перекладних видань менше на 848 друк. од. (21,5%), тиражів — на 2642,5 тис. пр. (31,9%).

Водночас спостерігаємо зростання випуску як за назвами, так і за тиражами книг і брошур з електронним додатком: порівняно з позаминулим роком їх більше на 23 друк. од. (230%), тиражі зросли на 10,3 тис. пр. (355,2%) (табл. 2).

Таблиця 2

Загальна характеристика випуску книг і брошур

Види видань	2019 р.		2020 р.			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2019 р.	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2019 р.
Усього, у т. ч.:	24 416	61 250,6	18 967	77,7	41 946,7	68,5
<i>Книги</i>	20 574	44 141,8	15 554	75,6	29 484,3	66,8
% відношення до кількості назв, тиражу	84,3	72,1	82,0		70,3	
<i>Брошури</i>	3 842	17 108,8	3 413	88,8	12 462,4	72,8
% відношення до кількості назв, тиражу	15,7	27,9	18,0		29,7	
<i>У палітурці</i>	9 896	25 639,7	7 434	75,1	16 888,5	65,9
% відношення до кількості назв, тиражу	40,5	41,9	39,2		40,3	
<i>В обкладинці</i>	14 520	35 610,9	11 533	79,4	25 058,2	70,4
% відношення до кількості назв, тиражу	63,0	51,6	60,8		59,7	

Види видань	2019 р.		2020 р.			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2019 р.	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2019 р.
Нові видання	23 148	57 292,7	18 016	95,0	38 728,3	67,6
% відношення до кількості назв, тиражу	94,8	93,5	95,0		92,3	
Перевидання	1 268	3 957,9	951	75,0	3 218,4	81,3
% відношення до кількості назв, тиражу	5,2	6,5	5,0		7,7	
Серійні видання	4 291	8 926,1	3 376	78,7	7 740,6	86,7
% відношення до кількості назв, тиражу	17,6	14,6	17,8		18,5	
Перекладні видання	3 943	8 294,4	3 095	78,5	5 651,9	68,1
% відношення до кількості назв, тиражу	16,1	13,5	16,3		13,5	
Книги і брошури з електронним додатком	10	2,9	33	330,0	13,2	455,2
% відношення до кількості назв, тиражу	0,04	0,0005	0,2		0,03	

Аналіз видавничої продукції за тематичними розділами (табл. 3) підтверджує, що в її загальному масиві домінує література з освіти та культури — 4474 друк. од. тиражем 27 890,7 тис. пр. (23,6% загальної кількості назв і 66,5% загального тиражу); порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 943 друк. од., або на 17,4%, тиражі — на 8737,1 тис. пр., або на 76,1%. На другій сходинці — література політичної та соціально-економічної тематики: 4202 друк. од. загальним тиражем 2852,9 тис. пр. (22,2% загальної кількості назв і 6,8% загального тиражу); порівняно

з 2019 р. кількість назв зменшилася на 1670 друк. од., або на 28,4%, тиражі — на 6616,5 тис. пр., або на 69,9%. Далі — художня література — 3696 друк. од. тиражем 3953,2 тис. пр. (19,5 і 9,4%); порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 1041 друк. од., або на 22%, тиражі — на 2341,3 тис. пр., або на 37,2%. Літератури для дітей надійшло 2117 друк. од. тиражем 4940,7 тис. пр. (11,2 і 11,8%); порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 273 друк. од., або на 11,4%, тиражі — на 46,6 друк. од., або на 0,9%.

Таблиця 3

Випуск книг і брошур за укрупненими тематичними розділами

Тематичні розділи	2019 р.		2020 р.			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2019 р.	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2019 р.
Усього	24 416	61 250,6	18 967	77,7	41 946,7	68,5
Політична і соціально-економічна література	5 872	9 469,4	4 202	71,6	2 852,9	30,1
Природничо-наукова література	1 333	624,8	841	63,1	303,0	48,5
Технічна література	1 911	1 441,4	1 632	85,4	926,2	64,3
Сільськогосподарська література	293	137,5	222	75,8	80,6	58,6
Медицина. Охорона здоров'я	888	715,9	605	68,1	400,8	56,0
Фізична культура і спорт	164	105,4	105	64,0	55,3	52,5
Література з освіти та культури	5 417	36 627,8	4 474	82,6	27 890,7	76,1
Друк у цілому. Книгознавство. Преса. Поліграфія	212	49,4	186	87,7	41,8	84,6
Мистецтво. Мистецтвознавство	368	228,6	253	68,8	105,3	46,1
Література з філологічних наук	816	409,1	627	76,8	385,2	94,2
Художня література. Фольклор	4 737	6 294,5	3 696	78,0	3 953,2	62,8
Література для дітей	2 390	4 987,3	2 117	88,6	4 940,7	99,1
Література універсального змісту	15	159,5	7	46,7	11,0	6,9

В асортименті книжкового потоку за цільовим призначенням (табл. 4), як і раніше, переважають книги соціально значущої тематики. Як за назвами, так і за тиражами лідирують видання навчальної та методичної літератури (6053 друк. од. тиражем

28 501,7 тис. пр.), що у відсотковому відношенні до загальної кількості назв становить 31,9% і 67,9% загального тиражу, порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 1842 друк. од., або на 23,3%, тиражі — на 8778,4 тис. пр., або на 23,5%.

Випуск книг і брошур за цільовим призначенням

Розділи цільового призначення	2019 р.		2020 р.			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2019 р.	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2019 р.
Усього	24 416	61 250,6	18 967	77,7	41 946,7	68,5
Наукові видання	4 786	1 259,0	3 382	70,7	867,7	68,9
Науково-популярні видання	2 385	3 222,6	1 766	74,0	1 852,0	57,5
Нормативно-практичні видання	409	308,4	313	76,5	217,1	70,4
Офіційні видання	589	224,9	708	120,2	144,8	64,4
Громадсько-політичні видання	117	5 398,9	112	95,7	235,8	4,4
Навчальні та методичні видання	7 895	37 280,1	6 053	76,7	28 501,7	76,5
Літературно-художні видання	4 737	6 294,5	3 696	78,0	3 953,2	62,8
Видання для дітей та юнацтва	2 390	4 987,3	2 117	88,6	4 940,7	99,1
Довідкові видання	431	534,6	284	65,9	301,3	56,4
Інформаційні видання	14	4,4	14	100,0	23,4	531,8
Видання для видавців і книгорозповсюджувачів	3	1,1	4	133,3	0,7	63,6
Бібліографічні видання	116	23,5	102	87,9	21,8	92,8
Видання для організації дозвілля	213	985,3	117	54,9	353,3	35,9
Рекламні видання	3	101,1	2	66,7	2,0	2,0
Література релігійного змісту	328	624,9	297	90,5	531,2	85,0

Літературно-художніх видань, яким належить друге місце, у 2020 р. надруковано 3696 друк. од., що на 22% менше, ніж у 2019 р., загальний тираж становив 3953,2 тис. пр., що на 37,2% менше, ніж у 2019 р. У 2020 р. не вдалося втримати позитивну динаміку зростання кількості видань і тиражів, зниження обсягів випуску видань цього асортименту спостерігаємо впродовж трьох років — із 2018 до 2020 р.

Наукові видання посідають третю позицію за кількістю назв (3382 друк. од., тобто 17,8% загальної кількості назв), що зменшилася на 1404 друк. од. (19,3%) порівняно з 2019 р., і за тиражами (867,7 тис. пр., тобто 2,1% загального тиражу), що скоротилися на 391,3 тис. пр. (31,1%).

Видань для дітей та юнацтва (четверте місце) випущено 2117 друк. од. (11,2% загальної кількості назв), що на 11,4% менше, ніж у 2019 р., тиражем 4940,7 тис. пр. (11,8% загального тиражу), що менше на 0,9% у зіставленні з позаминулим роком.

Науково-популярних видань (п'яте місце) надруковано 1766 друк. од. тиражем 1852,0 тис. пр. (9,3 і 4,4%), відповідно до 2019 р. їх кількість зменшилася за назвами на 619 друк. од. (26%), за тиражами — на 1370,6 тис. пр. (42,5%).

У 2020 р. 78% загальної кількості назв (14 798 друк. од.) і 87% загального тиражу (36 503,2 тис. пр.) книг і брошур випущено українською мовою. Кількість назв порівняно з 2019 р. зменшилася на 3344 друк. од. (18,4%), тиражі — на 16 010,0 тис. пр. (30,5%). Мовами національних меншин книг і брошур видруковано 2324 друк. од. тиражем 2927,4 тис. пр., тобто 12,3% загальної кількості назв і 7% загального тиражу, порівняно з 2019 р. кількість назв скоротилася на 1302 друк. од., або на 35,9%, а тиражі, навпаки, зросли на 2730,7 тис. пр., або на 48,3%. Російською мовою випущено 2201 друк. од. тиражем 2703,8 тис. пр., що становить 94,7% загальної кількості назв і 92,4% загального тиражу мов національних меншин, порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 1248 друк. од. (36,2%), тиражі — на 2720,7 тис. пр. (50,2%). Серед книг і брошур, випущених іноземними мовами, найбільше надруковано англійською — 527 друк. од. тиражем 1136,2 тис. пр. (2,8 і 2,7%), порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 55 друк. од., або на 9,5%, тиражі — на 295,1 тис. пр., або на 20,6%, та румунською — 37 друк. од. тиражем 57,5 тис. пр., відповідно до 2019 р. кількість назв знизилася на 19 друк. од. (33,9%), тиражі — на 38,5 тис. пр., або 40,1% (табл. 5).

Таблиця 5

Випуск книг і брошур мовами народів світу

Мова видання	2019 р.		2020 р.	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	24 416	61 250,6	18 967	41 946,7
Азербайджанська	1	0,1	—	—
Англійська	582	1 431,3	527	1 136,2
Арабська	5	1,5	—	—

Мова видання	2019 р.		2020 р.	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Білоруська	1	0,1	1	0,3
Болгарська	3	3,7	1	1,1
Гагаузька	3	0,5	2	0,3
Грецька	4	2,1	2	0,4
Давньогрецька	1	0,1	—	—
Іврит	1	0,3	—	—
Іспанська	3	4,3	8	3,5
Італійська	5	1,6	1	0,1
Китайська	—	—	1	2,0
Кримськотатарська	4	1,2	3	1,1
Латинська	—	—	2	0,2
Молдовська	8	2,6	9	3,1
Німецька	28	60,7	33	142,8
Польська	33	27,8	17	7,0
Ромська	—	—	2	0,2
Російська	3 449	5 424,5	2 201	2 703,8
Румунська	56	96,0	37	57,5
Русинська	3	1,2	1	0,1
Словацька	3	0,7	—	—
Старослов'янська (церковнослов'янська)	2	1,3	3	0,9
Угорська	33	37,9	18	10,0
Узбецька	—	—	1	12,0
Українська	18 142	52 513,2	14 798	36 503,2
Французька	8	7,8	13	22,4
Чеська	1	0,3	—	—
Японська	1	0,2	1	0,5
Кількома мовами народів світу, у т. ч. видання українською та іншими мовами	2 036	1 629,6	1 285	1 338,0

В асортименті друкованої продукції 19,5% загальної кількості видань за назвами і 9,4% загального тиражу становить художня література. Українською мовою випущено 2479 друк. од., або 67,1% загальної кількості назв, тиражем 3031,2 тис. пр., або 76,7% загального тиражу, порівняно з 2019 р. кількість назв

знизилася на 652 друк. од. (20,8%), тиражі — на 1127,3 тис. пр. (27,1%); російською мовою — 857 друк. од. (23,2%) тиражем 767,4 тис. пр. (19,4%), у зіставленні з 2019 р. кількість видань скоротилася на 336 друк. од. (28,2%), тиражі — на 1164,6 тис. пр. (60,3%) (табл. 6).

Таблиця 6

Випуск художньої літератури мовами народів світу

Мова видання	2019 р.		2020 р.	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	4 737	6 294,5	3 696	3 953,2
Англійська	62	50,8	53	48,2
Арабська	1	0,3	—	—
Білоруська	1	0,1	1	0,3
Італійська	1	0,1	—	—
Російська	1 193	1 932,0	857	767,4
Румунська	4	1,2	3	0,9
Русинська	3	1,2	1	0,1
Українська	3 131	4 158,5	2 479	3 031,2
Французька	1	0,1	—	—
Кількома мовами народів світу, у т. ч. видання українською та іншими мовами	340	150,2	302	105,1

Дитячої літератури 2020 р. надруковано 2117 друк. од. тиражем 4940,7 тис. пр., що становить 11,2% загальної кількості назв і 11,8% загального тиражу. Її випуск за кількістю назв порівняно з 2019 р. знизився на 273 друк. од., або на 11,4%, тиражі — на 46,6 тис. пр., або на 0,9%. Середній тираж дитячої літератури 2020 р. становив 2,3 тис. пр. (у 2019 р. — 2,1 тис. пр., у 2018 р. — 2,8 тис. пр., у 2017 р. —

2,9 тис. пр.). Українською мовою випущено 1756 друк. од. тиражем 4304,1 тис. пр. — 82,9% загальної кількості назв і 87,1% загального тиражу, російською — 289 друк. од. тиражем 519,9 тис. пр. — 13,7% загальної кількості назв і 10,5% загального тиражу. Іншими мовами вийшло 72 друк. од. тиражем 116,7 тис. пр. — 3,4% загальної кількості назв і 2,4% загального тиражу (табл. 7).

Таблиця 7

Випуск дитячої літератури мовами народів світу

Мова видання	2019 р.		2020 р.	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	2 390	4 987,3	2 117	4 940,7
Англійська	6	3,1	10	9,0
Кримськотатарська	—	—	1	0,5
Німецька	1	0,1	2	0,4
Російська	375	581,5	289	519,9
Румунська	3	7,0	12	33,0
Узбецька	—	—	1	12,0
Українська	1 959	4 331,3	1 756	4 304,1
Французька	—	—	1	1,0
Чеська	1	0,3	—	—
Кількома мовами народів світу, у т. ч. видання українською та іншими мовами	45	64,0	45	60,8

Видавництвами та видавничими організаціями з державною формою власності (табл. 8) випущено 3780 друк. од. загальним тиражем 2058,4 тис. пр., що у відсотковому відношенні до загальної кількості назв становить 19,9% і 4,9% загального тиражу, порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 1150 друк. од., або на 23,3%, тиражі — на 1474,7 тис. пр., або на 41,7%; у тому числі видавництвами у сфері управління Держкомтелерадіо надруковано 152 друк. од. (0,8%) тиражем 169,3 тис. пр. (0,4%), порівняно з 2019 р. кількість назв знизилася на 50 друк. од., або на 24,8%, тиражі — на 1089,3 тис. пр., або на 84,1%. Видавництва та видавничі організації з іншими формами власності випустили 15 187 друк. од. (80,1%) тиражем 39 888,3 тис. пр. (95,1%), відповідно до 2019 р. кількість назв скоротилася на 4299 друк. од. (22,1%), тиражі — на 17 829,2 тис. пр. (30,9%).

Шкільних підручників 2020 р. випущено 2721 друк. од. тиражем 24 737,3 тис. пр., що становить 45% загальної кількості назв і 86,8% загального тиражу навчальних і методичних видань (6053 друк. од.

тиражем 28 501,7 тис. пр.). Відповідно до 2019 р. кількість назв зменшилася на 436 друк. од. (13,8%), тиражі — на 6819,0 тис. пр. (21,6%). Порівнюючи книговидання шкільних підручників за мовами, бачимо, що їх друкували 15 мовами народів світу, серед них: українською — 2395 друк. од., або 88% загальної кількості назв цього асортименту видавничої продукції, тиражем 22 846,9 тис. пр., або 92,4% загального тиражу; російською — 75 друк. од., або 2,8% загальної кількості назв підручників, тиражем 318,2 тис. пр., що становить 1,3% тиражу всіх підручників; іншими мовами надруковано 251 друк. од. (9,2%) тиражем 1572,2 тис. пр. (6,4%) (табл. 9).

Серед лідерів вітчизняного книгодрукування як за назвами, так і за тиражами, як і раніше, залишаються Київ (6121 друк. од. тиражем 15 262,3 тис. пр.) та Харківська область (4891 друк. од. тиражем 20 132,1 тис. пр.). У загальному випуску книг і брошур ці два регіони надрукували понад половину зазначених видань (58,1% за назвами та 84,4% за тиражами) (табл. 10).

Таблиця 8

Випуск книг і брошур видавництвами та видавничими організаціями

Видавництва та видавничі організації	2019 р.		2020 р.	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	24 416	61 250,6	18 967	41 946,7
1. Видавництва з державною формою власності, у т. ч.:	357	1 312,4	223	208,7
Сфера управління Держкомтелерадіо	202	1 258,6	152	169,3
Сфера управління інших державних установ	155	53,8	71	39,4
2. Видавництва з іншими формами власності	4 998	21 281,2	4 117	13 637,1
3. Видавничі організації з державною формою власності	4 573	2 220,7	3 557	1 849,7
4. Видавничі організації з іншими формами власності	14 488	36 436,3	11 070	26 251,2

Випуск шкільних підручників мовами народів світу

Мова видання	2019 р.		2020 р.	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	3 157	31 566,3	2 721	24 737,3
Англійська	58	1 141,2	69	909,0
Арабська	1	0,5	—	—
Болгарська	3	3,7	1	1,1
Гагаузька	3	0,5	1	0,1
Іврит	1	0,3	—	—
Іспанська	2	2,3	3	3,0
Кримськотатарська	4	1,2	2	0,6
Молдовська	8	2,6	9	3,1
Німецька	16	56,8	19	138,0
Новогрецька	4	2,1	1	0,2
Польська	14	18,9	12	5,1
Ромська	—	—	2	0,2
Російська	147	617,0	75	318,2
Румунська	19	24,5	10	3,6
Угорська	23	33,1	11	8,0
Українська	2 699	29 101,5	2 395	22 846,9
Французька	1	6,7	7	20,7
Кількома мовами народів світу, у т. ч. видання українською та іншими мовами	154	553,4	104	479,5

Таблиця 10

Випуск в Україні книг і брошур за територіальною ознакою

Випуск видання (область, місто)	2019 р.		2020 р.	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього	24 416	61 250,6	18 967	41 946,7
Вінницька	680	202,7	464	121,5
Волинська	261	149,2	202	63,4
Дніпропетровська	783	258,0	580	223,2
Донецька	165	224,7	107	135,2
Житомирська	286	108,5	205	51,3
Закарпатська	262	188,9	213	85,6
Запорізька	419	143,5	340	102,4
Івано-Франківська	252	91,9	289	107,2
Київська	182	152,3	144	38,0
Кіровоградська	98	33,8	66	18,5
Луганська	44	11,0	33	6,9
Львівська	1 795	2 904,0	1 499	1 468,4
Миколаївська	193	42,4	105	37,1
Одеська	740	190,2	569	146,5
Полтавська	333	80,4	259	59,0
Рівненська	191	89,2	192	113,0
Сумська	461	451,5	362	385,6
Тернопільська	826	2 928,3	924	2 700,8
Харківська	6 291	22 327,3	4 891	20 132,1
Херсонська	349	92,5	292	77,9
Хмельницька	352	571,1	355	177,2
Черкаська	377	147,8	161	67,1
Чернівецька	346	193,6	375	294,6
Чернігівська	274	121,7	219	71,9
м. Київ	8 456	29 546,1	6 121	15 262,3

Висновки. На основі проведеного аналізу можна зробити висновки, що перевага надається навчальним і методичним виданням, науковій літературі, художній літературі для дітей та дорослих. В асортименті книжкового потоку за цільовим призначенням, як і раніше, переважають книги соціально значущої тематики. Як за назвами, так і за тиражами лідирують видання навчальної та методичної літератури (6053 друк. од. тиражем 28 501,7 тис. пр.), що у відсотковому відношенні до загальної кількості назв становить 31,9% і 67,9% загального тиражу, порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 1842 друк. од., або на 23,3%, тиражі — на 8778,4 тис. пр., або на 23,5%. Книговидання в Україні здійснюється різними мовами народів світу та мовами національних меншин. Зокрема, мовами національних меншин книг і брошур видрукувано 2324 друк. од. тиражем 2927,4 тис. пр., тобто 12,3% загальної кількості назв і 7% загального тиражу. Порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 1302 друк. од., або на 35,9%, а тиражі, навпаки,

зросли на 2730,7 тис. пр., або на 48,3%; російською мовою випущено 2201 друк. од. тиражем 2703,8 тис. пр., що становить 94,7% загальної кількості назв і 92,4% загального тиражу мов національних меншин, порівняно з 2019 р. кількість назв зменшилася на 1248 друк. од. (36,2%), тиражі — на 2720,7 тис. пр. (50,2%).

Для подальшого розвитку книговидавничої галузі необхідно вивчати цільову (читацьку) аудиторію відповідно до специфіки видання, створювати сприятливі умови для авторів, розробляти механізми вдосконалення видавничої справи та популяризації читання. На державному рівні потрібно розв'язати питання системного пільгового кредитування суб'єктів галузі, залучення до її розвитку інвестицій з інших сфер бізнесу на вигідних для партнерів умовах, закріплених у законодавчих актах. Лише після проведення комплексних заходів можна розраховувати на суттєве й динамічне зростання обсягів виробництва та споживання різножанрової вітчизняної літератури.

Список використаних літератури та джерел

1. Буряк С. Книговидавнича діяльність в Україні за підсумками 2019 року / Світлана Буряк // Вісник Книжкової палати. — 2020. — № 3. — С. 5—13.
2. Офіційний сайт Книжкової палати України. Оперативні дані випуску книжкової продукції у 2020 році [Електронний ресурс] / Книжкова палата України. — Режим доступу: <http://www.ukrbook.net>. — Назва з екрана.
3. Друк України (2019) : стат. зб. / уклад. С. Буряк. — Київ : Кн. палата України, 2020. — 104 с.
4. Сенченко М. Книга як засіб покращення іміджу України в умовах інформаційних війн / Микола Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 9. — С. 3—9.
5. Читомо. Портал про культуру читання і мистецтво книговидання : офіційний вебсайт. — Режим доступу: <https://chytomo.com/>. — Назва з екрана.

Svitlana Buryak, Hanna Cherniak **Book publishing activity in Ukraine following** **the results of 2020**

The analytical review considers and analyzes the current state of publishing books and brochures in Ukraine in 2020, gives a detailed description of the general characteristics of book publishing in 2019—2020. Quantitative and qualitative indicators have been determined, the state of Ukrainian book publishing in 2020 has been analyzed according to the range of publishing products, its linguistic and territorial features. Statistical data on the issue of books and brochures by leading domestic publishers of various forms of ownership, including the sphere of management of the State Committee for Television and Radio Broadcasting, are presented. The analytical review was conducted on the basis of statistical data published in the statistical collection "Print of Ukraine (2019)" and consolidated statistical reports on the issue of non-periodicals in Ukraine in 2019—2020.

Keywords: *statistical accounting; publishing products; quantitative indicators; analysis of publications; publishing houses; publishing activity; book publishing; statistical data*

References

1. Buryak S. (2020). Knigovidavnicha diyalnist v Ukraini za pidsumkami 2019 roku. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 3, pp. 5—13.
2. *Operativni dani vipusku knizhkovoyi produkciji u 2020 roci.* (2021). Oficijnij sajt Knizhkovoyi palati Ukrayini. [Online], available at: <http://www.ukrbook.net>.
3. Buryak S. [uklad.]. (2020). *Druk Ukrayini (2019) : stat. zb.* Kyiv : Kn. palata Ukrayini.
4. Senchenko M. (2016). *Kniga yak zasib pokrashennya imidzhu Ukrayini v umovah informacijnih vijn.* *Visnik Knizhkovoyi palati*, 9, pp. 3—9.
5. *Chytomo. Portal pro kulturu chitannya i mistectvo knigovidannya : oficijnij vebсайт.* (2021). [Online], available at: <https://chytomo.com/>.

Надійшла до редакції 11 травня 2021 року